

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา สด๖๑๐๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น : พัฒนาการ
ทางด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ

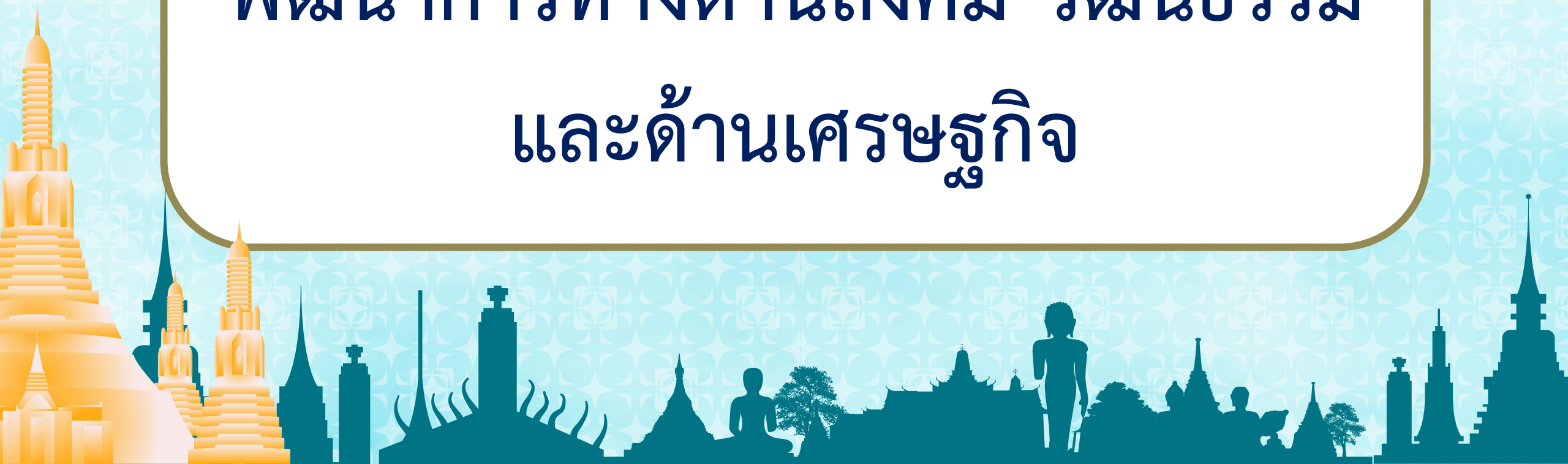
ครูผู้สอน ครูอุบล พันธุ์อ้น

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :

พัฒนาการทางด้านสังคม วัฒนธรรม

และด้านเศรษฐกิจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบาย วิเคราะห์ พัฒนาการด้านสังคม
วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ในสมัย
รัตนโกสินทร์ตอนต้นรวมทั้งมีความภาคภูมิใจ
ในประวัติศาสตร์ชาติไทย

พระบรมสาทิสลักษณ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

รัชกาลที่ ๑

พระบรมสาทิสลักษณ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชกาลที่ ๒

พระบรมสาทิสลักษณ์

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๓

พัฒนาการด้านสังคม

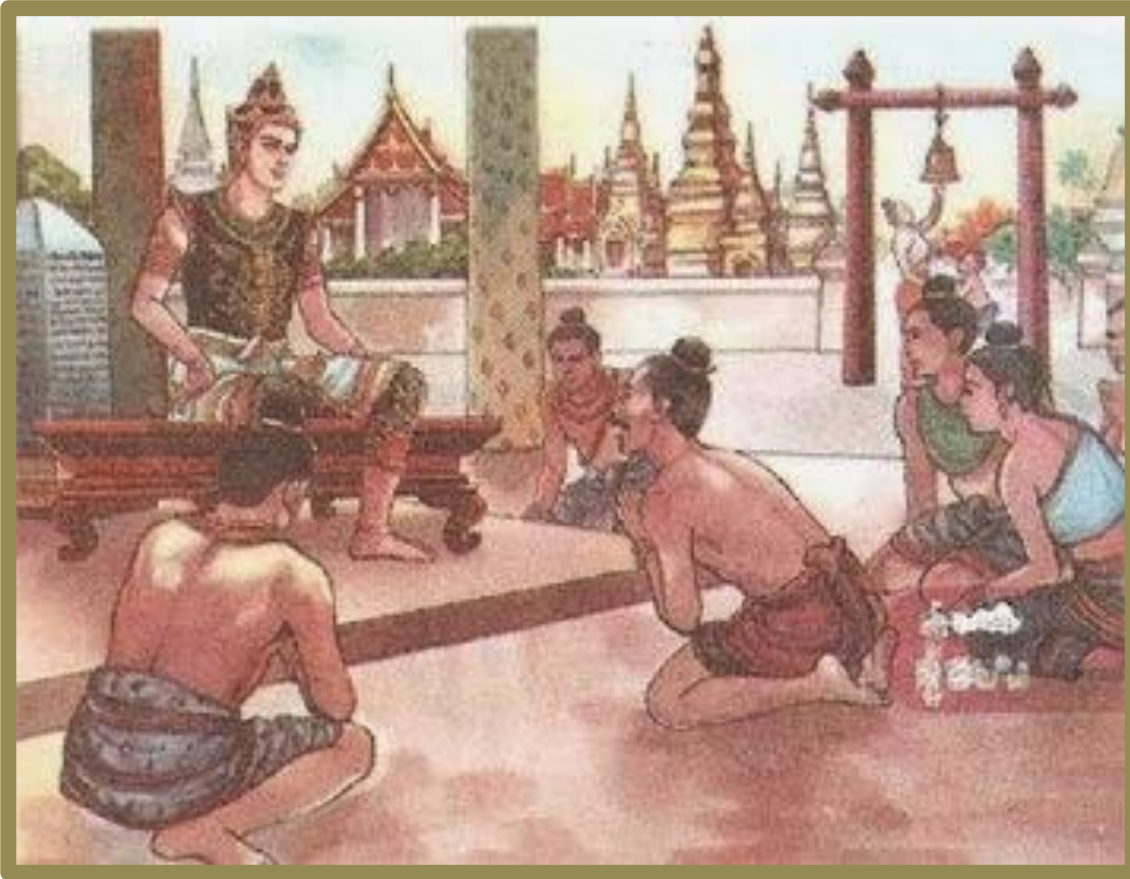
ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังมีศักดินาอยู่ในสังคมไทย คำว่า "**ศักดินา**" หมายถึง อำนาจหรือสิทธิที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานแก่ โพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน ตามศักดิ์ของแต่ละคน เดิมเป็นการถือครองที่ดินเป็นจำนวนไร่ ต่อมาเป็นการ กำหนดสถานะ สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของคนในสังคม

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการพัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้คนในสังคมแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ **ชนชั้นปกครอง** และ **ชนชั้น**
ผู้ถูกปกครอง

พัฒนาการด้านสังคม

ชนชั้นปกครอง

ชนชั้นผู้ถูกปกครอง

ชนชั้นปกครอง

พระมหากษัตริย์

พระองค์ทรงมีลักษณะเป็น “สมมติเทพ” ตามความเชื่อในศาสนา พราหมณ์-ฮินดู เป็น “ธรรมราชา” ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนา

เจ้านาย

มีลักษณะเป็นเครือญาติของพระมหากษัตริย์บางที่ เรียกว่า “พระบรมวงศานุวงศ์”

ขุนนาง

บุคคลที่รับราชการแผ่นดิน บรรดาข้าราชการของแผ่นดิน ขุนนางที่มีศักดินา ๔๐๐ ไร่ ขึ้นไป จะได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์

ชนชั้นผู้ถูกปกครอง

ไพร่

สามัญชนที่เป็นแรงงานสำคัญของบ้านเมืองโดยเฉพาะเพศชาย ต้องเข้ารับราชการในช่วงอายุระหว่าง ๑๘ ถึง ๖๐ ปี สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นการเกณฑ์แรงงานเป็นระบบปีละ ๓ เดือนโดยไพร่ทุกคนต้องสักข้อมือตามสังกัด

ทาส

เป็นผู้ที่มีฐานะต่ำสุดในสังคมไทย ไม่มีอิสระในชีวิต

ชนชั้นพิเศษ

พระภิกษุสงฆ์

เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา
จึงได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกเกณฑ์
แรงงาน เป็นที่เคารพนับถือของคนไทย
ทุกระดับ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประมุข
ฝ่ายพระสงฆ์ สมเด็จพระสังฆราชจะได้รับ
สถาปนาจากพระมหากษัตริย์

ชนชั้นพิเศษ

พระมหากษัตริย์

เจ้านาย

ขุนนาง

ไพร่

ทาส

ชนชั้นปกครอง

ชนชั้นผู้ถูกปกครอง

โครงสร้างทางสังคม

แผนที่ทำเลที่ตั้งของกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

"บางกอกในอดีตก่อนการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์"

จากแผนที่สยาม
น่าจะมีการประกอบอาชีพ
อะไรบ้าง

สภาพทางเศรษฐกิจ ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ข้าว

น้ำตาล

พริกไทย

๑. ผลิตผลทางการเกษตร

สภาพทางเศรษฐกิจ ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ไม้ฝาง

ไม้สัก

ดีบุก

๒. ทรัพยากรธรรมชาติ

สภาพทางเศรษฐกิจ ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ที่มาของภาพ : https://www.matichon.co.th/columnists/news_๑๐๗๒๑๑๙

สภาพการค้าขาย

การค้าภายใน

สภาพทางเศรษฐกิจ ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ที่มาของภาพ : <http://www.thaigoodview.com/library/contest2553/type2/social๓๓/๒๘/๐๓con๐๑.htm>

สภาพการค้าขาย

การค้ากับต่างประเทศ

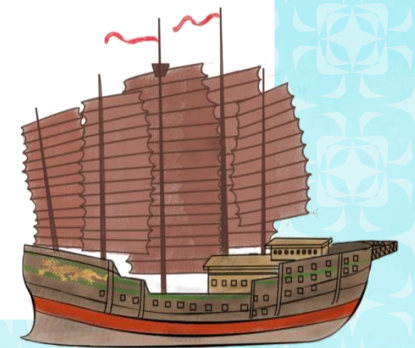

สภาพทางเศรษฐกิจ ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

การค้ากับต่างประเทศ เช่น ชาตินะวันตก มลายู จีน

การผูกปี่ข้อมือจีน ภาษีประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองแล้วไม่ถูกการเกณฑ์แรงงาน

จิ้มก้อง เป็นระบบบรรณาการ ระหว่างไทยกับจีน ถือเป็นเครื่องมือทางการทูตอย่างหนึ่ง โดยนำเครื่องราชบรรณาการไปถวายจักรพรรดิตามเวลาที่กำหนด ๓ ปี ต่อครั้ง เป็นการนำสิ่งของไปกำนัลเพื่อเอาใจ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พัฒนาการด้านวัฒนธรรม

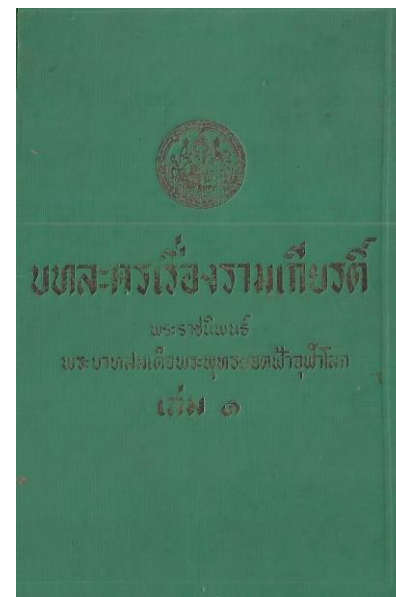
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

รัชกาลที่ ๑

พระราชนิพนธ์วรรณกรรม

นิราศรบพม่าที่ท่าดินแดง

บทละครเรื่องรามเกียรติ์

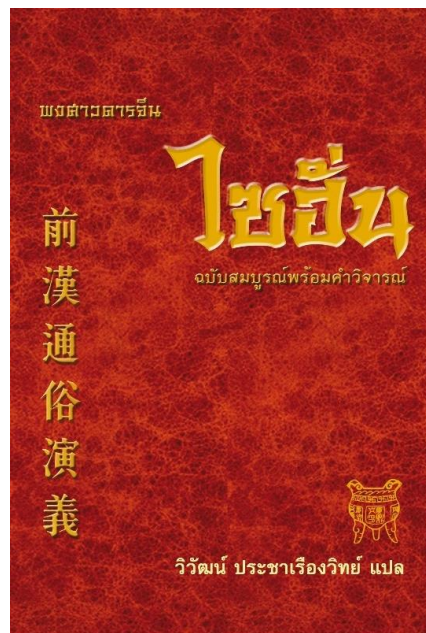
พัฒนาการด้านวัฒนธรรม

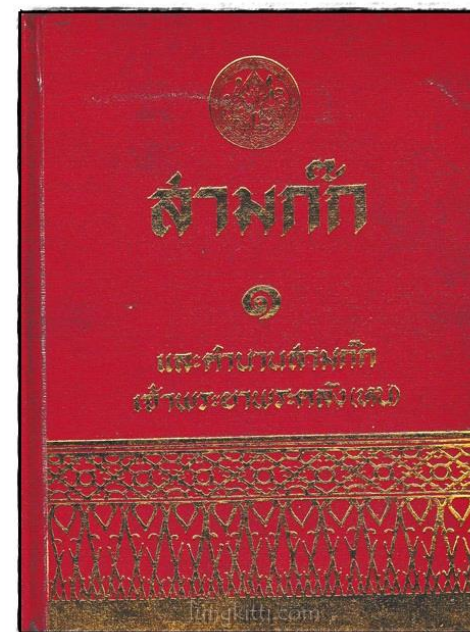
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

รัชกาลที่ ๑

โปรดให้มีการแปลวรรณคดีต่างประเทศเป็นภาษาไทย

ไซฮั่น

สามก๊ก

พัฒนาการด้านวัฒนธรรม

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชกาลที่ ๒

พระราชนิพนธ์วรรณคดี

อิเหนา

ไกรทอง

รามเกียรติ์

ขุนช้าง

สังข์ทอง

ขุนแผน

ทรงอุปถัมภ์กวี เช่น พระยาสุนทรโวหารหรือสุนทรภู่
ผู้มีผลงานเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

พัฒนาการด้านวัฒนธรรม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๓

ทรงส่งเสริมศิลปะทางด้านสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม ศิลปะสมัยนี้มีการผสมผสานระหว่างศิลปะแบบไทยกับจีน

กิจกรรมเติมคำลงในช่องว่าง
“จับคู่ชนชั้นทางสังคม”

๑

เป็นผู้นำสูงสุด ปกครองบ้านเมืองและตัดสินใจเรื่องสำคัญ

.....

๒

ทำหน้าที่บริหารงานในราชสำนัก รับคำสั่งจากกษัตริย์

.....

พระมหากษัตริย์

ขุนนาง

ไพร่

ทาส

๓

ทำงานรับใช้เจ้านายโดยไม่มีอิสระ

.....

๔

ทำงานทำนา เลี้ยงสัตว์ ส่งส่วยหรือแรงงานให้เจ้านาย

.....

พระมหากษัตริย์

ขุนนาง

ไพร่

ทาส

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- นักเรียนทำใบงานที่ ๔
เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ
และสังคม
- ครูและนักเรียนร่วมกัน
เฉลยใบงาน หน้าชั้นเรียน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

- ครูอ่านคำชี้แจงใบงานที่ ๔
เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ครูเดินดูและให้คำแนะนำ
ตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๔

เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรหน้าข้อความมาเติมหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ๑. ศิลปะที่ผสมผสานความงามแบบไทยและจีนอย่างลงตัว
- ๒. หน่วยงานที่ผูกขาดการค้ากับต่างประเทศทั้งหมด
- ๓. กลุ่มคนที่มีฐานะสูงในสังคม
- ๔. กลุ่มคนที่ถูกเกณฑ์แรงงานและมีฐานะต่ำในสังคม
- ๕. ประเทศแรกที่เข้ามาทำสนธิสัญญาการค้าระหว่างประเทศด้วย
- ๖. การค้าในระบบบรรณาการซึ่งทำรายได้มาก
- ๗. ค่าธรรมเนียมเข้าประเทศของคนจีน
- ๘. การเกณฑ์ไพร่เข้ารับราชการมีกำหนดเวลา
- ๙. หน่วยงานที่ดูแลการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาพรวม
- ๑๐. สินค้าที่ต่างชาติต้องการจากเมืองไทย
- ๑๑. ช่องทางในการเลื่อนฐานะทางสังคมของชายไทย
- ๑๒. กวีเอกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

เฉลยใบงานที่ ๔

เรื่อง สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น :
พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรหน้าข้อความมาเติมหน้าข้อที่สัมพันธ์กัน

- ง ๑. ศิลปะที่ผสมผสานความงามแบบไทยและจีนอย่างลงตัว
- ค ๒. หน่วยงานที่ผูกขาดการค้ากับต่างประเทศทั้งหมด
- ญ ๓. กลุ่มคนที่มีฐานะสูงในสังคม
- ก ๔. กลุ่มคนที่ถูกเกณฑ์แรงงานและมีฐานะต่ำในสังคม
- ข ๕. ประเทศแรกที่เข้ามาทำสนธิสัญญาการค้าระหว่างประเทศด้วย
- ฉ ๖. การค้าในระบบบรรณาการซึ่งทำรายได้มาก
- ช ๗. ค่าธรรมเนียมเข้าประเทศของคนจีน
- ฌ ๘. การเกณฑ์ไพร่เข้ารับราชการมีกำหนดเวลา
- ฎ ๙. หน่วยงานที่ดูแลการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาพรวม
- ซ ๑๐. สินค้าที่ต่างชาติต้องการจากเมืองไทย
- ฒ ๑๑. ช่องทางในการเลื่อนฐานะทางสังคมของชายไทย
- จ ๑๒. กวีเอกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

สรุปบทเรียน

พัฒนาการทางด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การปกครองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในด้านสังคม วัฒนธรรม ผู้คนในสังคมแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ ชั้นปกครองและชนชั้นผู้ถูกปกครอง ซึ่งพระสงฆ์จัดอยู่ในฐานะพิเศษในสังคม

ทางด้านวัฒนธรรม พระมหากษัตริย์ไทยทรงส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมของชาติให้เป็นศูนย์รวมใจของคนในสังคม

บทเรียนครั้งต่อไป

สมัยปฏิรูปประเทศ : พัฒนาการ ทางด้านการเมืองการปกครอง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๕

เรื่อง สมัยปฏิรูปประเทศ : พัฒนาการ
ทางด้านการเมืองการปกครอง

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

